

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom & Mededinging**
Directie Energiemarkt

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/eleni

Datum 18 oktober 2012
Betreft Schriftelijk overleg ministeriële regeling gassamenstelling

Ons kenmerk
DGETM-EM / 12341116

Geachte Voorzitter,

Hierbij doe ik u de antwoorden toekomen op de schriftelijke vragen die vanuit uw Kamer zijn
gesteld naar aanleiding van de regeling gassamenstelling.

(w.g.) drs. M.J.M. Verhagen
Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

BIJLAGE

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie vroegen of ik het voor wat betreft de PE eens ben met de conclusies uit het rapport 'Gaskwaliteit voor de toekomst', waarom ik afwijk van deze conclusies en of dit teveel risico oplevert.

In de huidige voorwaarden voor gastransport van de NMa is geen begrenzing van het aandeel hogere koolwaterstoffen opgenomen. De netbeheerders hebben drie jaar geleden aangekondigd dat de gassamenstelling in de toekomst mogelijk zou gaan veranderen. Ook het aandeel hogere koolwaterstoffen zou hoger kunnen worden dan de tot dan toe gebruikelijke waarden. Dit heeft tot een discussie geleid over wat de grens aan het aandeel hogere koolwaterstoffen kan zijn vanuit onder andere het oogpunt van veiligheid. Hierbij veroorzaakte de keuringsmethode van de Nederlandse gastoestellen onduidelijkheid. Gastoestellen (voor zover zij onder de Gastoestellenrichtlijn vallen, zoals consumententoestellen) worden namelijk getest op één 'referentiegas' dat het verwachte gas weerspiegelt en hiernaast op een aantal 'extreme-limietgassen'. Het referentiegas voor Nederlandse toestellen op het laag-calorische gas uit Groningen is gas met een Wobbe-index van 43,8 MJ/m³ en een aandeel hogere koolwaterstoffen uitgedrukt als propaanequivalent (PE) van 0%, terwijl het reguliere Groningengas ook een Wobbe-index van 43,8 MJ/m³ en een PE van 2,35% heeft. Eén van de extreme-limietgassen heeft een PE van 7% in combinatie met een Wobbe-index van 47,3 MJ/m³, wat hoger is dan toegestaan volgens de voorwaarden van de NMa. Het blijft echter onduidelijk waar de grens in percentage PE ligt voor verantwoord (veilig, doelmatig en efficiënt) gasgebruik. Dit is ook de reden dat KEMA en Kiwa in hun rapportage 'Gaskwaliteit voor de toekomst' opnemen dat bij een PE van 3 à 4% het gebruik *in ieder geval* veilig is. Andere partijen vatten de extreme-limietgassen op als grenzen aan verantwoorde distributie. De netbeheerders zijn decennia geleden begonnen om naast Groningengas 'pseudo-Groningengas' te distribueren wat gemaakt is door menging van hoog-calorisch gas uit de Nederlandse kleine velden met stikstof en/of Groningengas. Dit pseudo-Groningengas bevatte incidenteel een PE tot 6%. Deze distributiepraktijk heeft decennialang plaatsgehad en deze rijke gassamenstelling heeft nooit tot onveilige situaties geleid. De netbeheerders hebben aangekondigd dat in de toekomst de PE tot 8,1% zou kunnen stijgen, uiteraard bij een Wobbe-index van ten hoogste de toegestane bovengrens van 44,41 MJ/m³. De oorzaak van deze potentiële verhoging ligt in de afname van de productie van gas uit de Kleine velden en de vervanging van dit gasaanbod door buitenlands gas.

Samenvattend ben ik het eens met de conclusies uit het rapport dat een PE van 3 à 4 % *in ieder geval* het goed functioneren van gastoestellen die onder de gastoestellenrichtlijn vallen, verzekert. Bij het vaststellen van een PE van 5% (waarmee het huidige ontbreken van enig distributiegrens beëindigd wordt), baseer ik me dus naast de PE van 3 à 4% die *in ieder geval* veilig is, op de distributiepraktijk sinds decennia waarin gas tot en met een PE van 6% is gedistribueerd. De risico's worden dus kleiner door het vaststellen van de grens van 5% PE en voorkomt het door de netbeheerders drie jaar geleden aangekondigde maximum van PE 8,1%.

Voorts vroegen de leden van de VVD-fractie of een consument schade kan ondervinden van een veranderende gassamenstelling en wie dan opdraait voor de schade.

Netbeheerders zijn er voor verantwoordelijk dat zij gas leveren dat qua samenstelling binnen de toegestane bandbreedtes valt. Wanneer zij ander gas leveren, kan men hen voor de gevolgen verantwoordelijk houden. Als een gebruiker gas ontvangt dat binnen de toegestane distributiebanden valt, is deze gebruiker zelf verantwoordelijk voor zijn eigen gebruik. Om schade te voorkomen heb ik vastgelegd dat de gassamenstelling ten minste tot 2021 onveranderd blijft ten opzichte van de distributiepraktijk van de afgelopen jaren. Op dit moment zijn PE en het daarmee correlerende methaangehalte niet gespecificeerd en kunnen gebruikers zich er niet op beroepen dat gas niet aan een vereiste op dit punt voldoet. Door de regeling wordt dit mogelijk, omdat geen gas met een PE boven de 5% geleverd mag worden. Door deze regeling is de consument nu dus beter beschermd dan voorheen.

De leden van de VVD-fractie vroegen of regulering van de verandersonnelheid van de gassamenstelling noodzakelijk is, vooral door het opnemen van specificaties hieromtrent in de regeling.

Al decennia geldt dat de netbeheerders niet gebonden zijn aan een maximum verandersonnelheid van de gassamenstelling. Het opnemen van zo een maximum in de regeling is dan ook niet noodzakelijk. Naarmate de grenzen van een samenstellingsparameter dichter bij elkaar liggen, is de grootst mogelijke sprong kleiner. Door de PE op 5% te maximeren kan de sprong niet groter dan 5% zijn, terwijl de sprong op dit moment in theorie groter kan zijn.

Voor enkele gebruikers kan een bijzonder snelle verandering in de gassamenstelling een nadelig effect hebben op rendement, efficiëntie of emissies. In uitzonderlijke gevallen kan een toestel afslaan. Hier staat tegenover dat het voor netbeheerders *onmogelijk* is om de veranderingssnelheid van de gassamenstelling op alle plaatsen van de netten met hun aansluitingen te regelen. Doordat aanbod en vraag in tijd en plaats fluctueren, kan er een front ontstaan tussen twee partijen gas met verschillende samenstelling.

Zo een front kan voor een individuele aangeslotene leiden tot een snelle, zelfs abrupte verandering in de samenstelling. Hierom is het niet werkbaar de verandersnelheid bij elk van de miljoenen aansluitingen te maximaliseren.

Vragen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie vroegen of de afwegingen die aan de regeling ten grondslag liggen uitsluitend op betaalbaarheid, leveringszekerheid en veiligheid zijn gebaseerd of dat de aspecten duurzaamheid en Europa ook een rol hebben gespeeld.

De regeling maximeert het aandeel hogere koolwaterstoffen wanneer dit aandeel zou kunnen stijgen ten gevolge van de vervanging van gas uit de leeg rakende Nederlandse kleine velden. Gas uit Noorwegen, Rusland of LNG per schip zal vaker gebruikt worden voor de productie van pseudo-Groningen-gas. De aspecten duurzaamheid en Europa spelen hierbij geen rol.

Daarnaast vroegen de leden van de PVV-fractie of er extra veiligheidsrisico's kleven aan het gebruik van groen gas gezien de aanvullende voorwaarden die moeten worden gesteld aan invoerders, netbeheerders en consumenten. Zij informeerden naar aanpassingen voor groen gas en of het verstandig en voordeliger zou zijn om vooralsnog deze overstap niet door te zetten.

Zoals ik in het antwoord op de vorige vraag schreef, zal Nederland ten behoeve van de voorzieningszekerheid in de toekomst steeds meer andere gassen invoeden in de gasrotonde. Ook groen gas behoort tot deze gassen. Er kleven geen extra risico's aan het gebruik van groen gas. Groen gas moet immers tot een acceptabele samenstelling worden opgewerkt.

De leden van de PVV-fractie vroegen voorts of groen gas aan dezelfde veiligheidseisen moet voldoen als regulier gas voor wat betreft PE en de Wobbe-index.

Groen gas moet voor wat betreft PE en Wobbe-index aan dezelfde eisen voldoen. Groen gas wijkt overigens niet af op het aandeel hogere koolwaterstoffen, dat bijzonder laag (rond de 0%) is, maar op het aandeel inertie zoals CO₂.

De leden van de PVV-fractie vroegen tot slot wat de consequenties zijn qua leveringszekerheid en betaalbaarheid, als de PE op 4% wordt vastgesteld.

De kosten die de netbeheerder van het landelijke gastransportnet moet maken om een PE van 4% te garanderen zijn aanmerkelijk hoger dan om een PE van 5% te garanderen. Een lagere bovengrens aan de PE is dus slecht voor de betaalbaarheid.

Voorts zou de leveringszekerheid in gevaar kunnen komen als de netbeheerder van het landelijke gastransportnet niet snel de nodige maatregelen zou kunnen nemen om de PE van 4% te garanderen. Dan wordt het een keus tussen geen gas of gas met een PE tussen de 4% en 5%.

Tijdens de transitieperiode bereiden gebruikers zich voor op een bredere gassamenstelling doordat zij elke keer wanneer zij toch een nieuw toestel kopen, er één kopen dat met zekerheid toekomstbestendig is. Hoe langer deze gebruikelijke vervangingscyclus haar werk kan doen, des te minder gebruikers hebben eventuele extra kosten voor controle of aanpassing van hun toestel wanneer de gassamenstelling verbreedt. Als de PE-grens 4% is, is het moeilijker de transitie te verlengen tot na de gegarandeerde termijn tot 2021. Een kortere transitie betekent hogere kosten (slechtere betaalbaarheid) voor gasgebruikers.

In de overwegingen bij het stellen van de vraag nemen de leden een gedachtegang van de Vereniging voor Warmtekrachtkoppeling (Cogen) over door te schrijven dat Cogen aangeeft dat er in vijf jaar tijd slechts enkele tientallen uren een PE boven 5 % is waargenomen, wat direct resulteerde in een aantal incidenten waaronder uitval en/of schade aan motoren. Hierbij dient te worden opgemerkt dat Cogen in haar brief geen oorzakelijk verband tussen de gassamenstelling en de uitval van motoren legt. Voorts bedraagt in de periode van september 2005 tot en met augustus 2010 de duur dat in West-Nederland gas met een PE van meer dan 4,5% geleverd werd 1255 uren en gas met een PE van meer dan 5% 316 uren; in Friesland was dit nog langer, in de rest van het land minder lang.

De leden van de SP-fractie vroegen om een reactie op de argumentatie en de voorgestelde aanvullende eis om, naast de grens van 5% PE, de tijdsperiode gedurende welke de PE 4,5% overschrijden wordt, te beperken tot 10 uur per jaar, met vooraf een aankondiging van de regionale netbeheerder.

Het is moeilijk voor netbeheerders om zich aan een complexe regel uitgedrukt in uren per jaar te houden, mede omdat gasstromen niet goed stuurbaar zijn in het wijd vertakte net met miljoenen aansluitingen en een vrije markt. Het is moeilijk zeker te stellen dat nergens door de stroomdynamiek een gebruiker meer dan tien uur te rijk gas krijgt. Netbeheerders zullen dan sturen op een PE van 4,5%. Het is overigens goed mogelijk dat achteraf zal blijken dat in een jaar minder dan 10 uur een PE tussen de 4,5 en 5% geleverd werd. Zo is op dit moment ten gevolge van tijdelijke marktomstandigheden de noodzaak tot stikstofconversie langdurig afwezig, waardoor de PE onder de 4,5% blijft. Meer in het algemeen houdt de netbeheerder van het landelijke gastransportnet rijkere gassen buiten het laag-calorische net. Hij hanteert niet een PE van 5% als streefwaarde.

*De leden van de SP-fractie vroegen naar de vermeende misinterpretatie in mijn
beantwoording van de vragen van 3 november 2011.*

Hieronder herhaal ik ten eerste de vier vragen met mijn antwoord uit de schriftelijke
behandeling van vorig jaar (Kamerstukken 2011/12, 29 023, nr. 111).

*Vraag 9: Kunt u aangeven waarom u de begrenzing van de variatiesnelheid van PE en
MN (Methane Number) niet heeft overgenomen uit de aanbevelingen van het
onderzoeksrapport 'Gas voor de toekomst, deel 1' van KEMA/Kiwa?*

*Vraag 16: Waarom is de aanbeveling uit het onderzoeksrapport ten aanzien van de
begrenzing van de snelheid waarmee de hogere koolwaterstoffen mogen variëren niet in
de regeling opgenomen (bijvoorbeeld onder artikel 1 onderdeel a)?*

*Vraag 37: Gelet op de samenhang tussen de landelijke en regionale gasnetten door de
kwaliteitsconversie, en daarmee de mogelijke kwaliteitsveranderingen waarmee ook
G-gasgebruikers in de dagelijkse praktijk worden geconfronteerd, bent u bereid om het
toegevoegde H-gaskwaliteitsmonitoringssysteem uit te breiden naar de regionale
gasnetten?*

*Vraag 44: Kunt u aangeven, waarom u de aanbeveling uit het onderzoeksrapport ten
aanzien van de begrenzing van de snelheid waarmee de hogere koolwaterstoffen mogen
variëren niet in de regeling heeft opgenomen?*

Antwoord: Met de regeling wordt de variatie in het gehalte aan hogere koolwaterstoffen
kleiner dan deze de afgelopen vijf jaar is geweest. Het methaangetal correleert zeer sterk
met het gehalte aan hogere koolwaterstoffen. Voor het methaangetal geldt dus ook dat de
variatie kleiner wordt. Hierom is het nu niet nodig de verandersonnelheid te begrenzen of
een kwaliteitsmonitoringssysteem voor het laagcalorische net op te zetten. Overigens
beschikken de netbeheerders niet over middelen om variatiesnelheden in de gaskwaliteit
te beperken. Ook beperkingen die aan individuele invoeders worden opgelegd kunnen
grotere variatiesnelheden bij de eindgebruikers niet voorkomen.

De achterliggende overweging die hier niet is opgenomen, is dat de verandersonnelheid bij een
ongelimiteerd gehalte hogere koolwaterstoffen de afgelopen decennia niet was vastgelegd.
Omdat de potentiële grootte van een snelle of instantane sprong in het gehalte hogere
koolwaterstoffen kleiner wordt, neemt een vermeend, decennia lang onopgemerkt probleem
met de snelheid van de verandering van de gassamenstelling alleen maar af.

*De leden van de SP-fractie vroegen naar vermeende discriminatie tussen G-gasgebruikers
omdat sommige niet de bescherming krijgen die huishoudens krijgen.*

De bepaling in de regeling beperkt zich tot kleinverbruikers ex. artikel 43 Gaswet (met een groot aandeel 'huishoudens'). De beperking vloeit voort uit de geografische mogelijkheden van het gasnet. Per netwerk en geografisch is er verschil tussen gassamenstellingen. Het belangrijkste verschil is dat tussen G-gas en hoog-calorisch gas. Dit is niet een kwestie van discriminatie maar een optimale inrichting van de gasnetten. Er zijn enkele gasleidingen die hoofdzakelijk bedoeld zijn voor export en een zgn. L-gas specificatie hebben. Vanaf het laatste punt waar de netbeheerder van het landelijke gastransportnet de samenstelling van het gas kan beïnvloeden (mengstations) tot de grens kunnen ook Nederlandse afnemers aangesloten worden. Voor hen zou dan niet de G-gas-specificatie die voor Nederland geldt (Wobbe-index tot 44,41 MJ/m³) maar de L-gas-specificatie voor export (Wobbe-index tot 46,5 MJ/m³) gelden. Om te voorkomen dat de exportstroom aan vereisten uit de regeling moet voldoen, is deze opgesteld zoals voorgelegd. In de praktijk blijken alle Nederlandse G-gas-gebruikers gas van een gassamenstelling te ontvangen die ook kleinverbruikers ontvangen. Het is in de logistiek van het landelijke G-gas-transportnet niet mogelijk om wel de samenstelling bij kleinverbruikers zeker te stellen en andere gebruikers op het G-gasnet gas met een daarvan afwijkende samenstelling te leveren. De netbeheerder van het landelijke gastransportnet heeft overigens geconcludeerd dat er op dit moment geen afnemers in Nederland gas volgens de L-gas-specificatie ontvangen.

De leden van de SP-fractie vroegen of er gedurende de vier jaar waarin de netbeheerder van het landelijke gastransportnet haar piekgasinstallatie van gas voorziet met een PE van maximaal 5%, veiligheidsincidenten door pieklevering en met welke frequentie, omvang en consequenties zouden kunnen optreden en of het optreden van deze incidenten kan worden voorkomen.

De piekgasinstallatie fungeert op momenten van extreem hoge gasvraag wanneer de gemiddelde effectieve etmaaltemperatuur onder de -9 °C is. Daarbij is in het verleden gas met een PE boven de 5% gedistribueerd. Voor zover bekend heeft dit niet tot veiligheidsincidenten geleid. Om echter de veiligheid te verbeteren geldt na een overgangstermijn van enkele jaren ook voor de pieklevering de bovengrens van 5% PE. Het is praktisch lastig voor de netbeheerder van het landelijke gastransportnet de piekgasinstallatie sneller dan binnen vier jaar van gas te voorzien met een laag aandeel hogere koolwaterstoffen. Dit komt onder andere doordat de netbeheerder van het landelijke gastransportnet zelf niet in gas mag handelen. Om hoge kosten te voorkómen is een overgangstermijn van vier jaar opgenomen.

De leden van de SP-fractie vroegen of er een regeling bestaat voor de vergoeding van eventuele schade bij afnemers ten gevolge van offspec gaslevering en of die er anders zou moeten komen.

Netbeheerders zijn er voor verantwoordelijk dat zij gas leveren dat qua samenstelling binnen de toegestane bandbreedtes valt. Wanneer zij ander gas leveren, kan men hen voor de gevolgen verantwoordelijk houden. Als een gebruiker gas ontvangt dat binnen de toegestane distributiebanden valt, is deze gebruiker zelf verantwoordelijk voor zijn eigen gebruik. Om schade te voorkomen heb ik vastgelegd dat de gassamenstelling ten minste tot 2021 onveranderd blijft ten opzichte van de distributiepraktijk van de afgelopen jaren. Op dit moment zijn PE en het daarmee correlerende methaangehalte niet gespecificeerd en kunnen gebruikers zich er niet op beroepen dat gas niet aan een vereiste op dit punt voldoet. Door de regeling wordt dit mogelijk, omdat geen gas met een PE boven de 5% geleverd mag worden.

Voorts vroegen de leden van de SP-fractie of regulering van de veranderversnelheid van de gassamenstelling noodzakelijk is, vooral door het opnemen van specificaties hieromtrent in de regeling.

Al decennia geldt dat de netbeheerders niet gebonden zijn aan een maximum veranderversnelheid van de gassamenstelling. Het opnemen van zo een maximum in de regeling is dan ook niet noodzakelijk. Naarmate de grenzen van een samenstellingsparameter dicht bij elkaar liggen, is de grootste mogelijke sprong kleiner. Door de PE op 5% te maximeren kan de sprong niet groter dan 5% zijn, terwijl de sprong op dit moment in theorie groter kan zijn.

Voor enkele gebruikers kan een bijzonder snelle verandering in de gassamenstelling een nadelig effect hebben op rendement, efficiëntie of emissies. In uitzonderlijke gevallen kan een toestel afslaan. Hier staat tegenover dat het voor netbeheerders *onmogelijk* is om de veranderingssnelheid van de gassamenstelling op alle plaatsen van de netten met hun aansluitingen te regelen. Doordat aanbod en vraag in tijd en plaats fluctueren, kan er een front ontstaan tussen twee partijen gas met verschillende samenstelling. Zo een front kan voor een individuele aangeslotene leiden tot een snelle, zelfs abrupte verandering in de samenstelling. Hierom is het niet werkbaar de veranderversnelheid bij elk van de miljoenen aansluitingen te maximeren.

De leden van de D66-fractie vroegen welke overleggen er sinds het algemeen overleg in juli 2012 zijn geweest met de verschillende betrokken partijen en of er nieuwe inzichten sindsdien zijn opgedaan.

Er is een technische workshop geweest over de veranderingssnelheid van de samenstelling van het hoog-calorische gas; het gas waar de regeling *geen* betrekking op heeft. Het verslag van deze workshop stuur ik u als bijlage mee. Hiernaast organiseert de sector zelf overleg om de praktische keuringseisen aan toestellen uit te werken die het door mij aangekondigde gas dat na de transitie gedistribueerd kan worden, aan moeten kunnen.

De leden van de D66-fractie vroegen verder naar de nadere invulling van het traject tot 2021.

Met de kamerbrief van maart 2012 is er duidelijkheid over de gassamenstelling. De gebruikers kunnen zich hier dus op voorbereiden. Voor toestellen die onder de Gastoestellenrichtlijn (GTR) vallen, geldt dat na de overgangperiode de nieuw verkochte toestellen de bredere gassamenstelling aan moeten kunnen. Om de bredere gassamenstelling in concrete testseisen

aan toestellen om te zetten werkt de branche een toestelcategorie uit. Fabrikanten van toestellen weten dan welke testgassen hun toestellen aan moeten kunnen en keuringsinstanties kunnen efficiënt keuren. Hiernaast vindt ook de formele notificatie van het verwachte gas in het kader van de GTR plaats. Over de mate van vervanging tussen nu en het einde van de transitieperiode is geen nieuw onderzoek gedaan. Vóór een dergelijk onderzoek zinvol is, is het nodig te weten of de EDGaR-studie oplevert dat de transitieperiode verlengd kan worden tot later dan 2021. Daarnaast is er een wetsvoorstel in voorbereiding waarbij op korte termijn bij ministeriele regeling eisen kunnen gesteld aan de kwaliteit van gas. Dit voorstel tot wijziging van de Gas- en Elektriciteitswet zal op korte termijn aan Uw Kamer worden aangeboden.

De leden van de D66-fractie vroegen of de toegezegde EDGaR-studie is opgeleverd en hoe met de uitkomsten rekening is gehouden bij de vormgeving van de definitieve ministeriële regeling en het proces. Voorts vroegen zij deze studie voor het einde van de voorhangperiode aan de Kamer te sturen, en daarbij aan te geven of er nadere beleidswijzigingen zijn getroffen op basis van de uitkomsten. Tot slot vroegen zij om de Kamer in de toekomst te blijven informeren over de verdere voortgang van de ontwikkelingen ten aanzien van de toekomstige wijzigingen in de gassamenstelling, bijvoorbeeld in combinatie met de informatievoorziening over de voortgang van de gasrotonde.

De EDGaR-studie betreft de gassamenstelling in de zeer verre toekomst (na 2021) in een vrije gasmarkt. Dit is dus niet eenvoudig. De studie verloopt voorspoedig, maar is nog niet af. Voor het kerstreces verwacht ik de Kamer de studie te sturen inclusief mijn beleidsconclusies. In deze brief zal ik ook ingaan op de verdere informatievoorziening aan de Kamer en monitoring van de transitie. De regeling gaat over de grens aan het aandeel hogere koolwaterstoffen zoals dat tijdens de transitie geldt. De resultaten van de EDGaR-studie betreffen echter de duur van de transitieperiode en hebben daarom geen invloed op de regeling.